

MUHASEBE MESLEK ETİĞİ BAĞLAMINDA “BALIKESİR MUHASEBECİSİ”NİN
İNCELENMESİ

EXAMINATION OF “BALIKESİR ACCOUNTANT” IN THE CONTEXT OF ACCOUNTING
PROFESSIONAL ETHICS

İrem ÖZDEMİR^a, Sema AKPINAR^{b*}

^a Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Sağlık Yönetimi ABD, iremozdemir41@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9902-128X

^{b*} Sorumlu Yazar, Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, semaulku@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0797-1486

MAKALE BİLGİLERİ

Makale Tarihiçesi:

Gönderilme Tarihi 12.05.2022

Düzenleme 08.07.2022

Kabul Tarihi 12.08.2022

Anahtar Kelimeler:

Muhasebe Mesleği, Muhasebe

Meslek Etiği, Balıkesir

Muhasebecisi, Reşat Nuri

Güntekin

Jel Kodları: M40, M49

MAKALE TÜRÜ
DERLEME

BENZERLİK/ PLAGIARISM

Ithenticate: %9

ARTICLE INFO

Article history:

Received 12.05.2022

Revised 08.07.2022

Accepted 12.08.2022

Keywords: Accounting
Profession, Accounting
Professional Ethics, Balıkesir
Accountant, Reşat Nuri
Güntekin

Jel Codes: M40, M49

ÖZET

Bu çalışmanın amacı muhasebe meslek etiği ilkelerinin Reşat Nuri Güntekin'in Balıkesir Muhasebecisi eseri bağlamında incelenmesi ve dönemin ekonomik şartlarında toplumun muhasebe mesleğine bakış açısının ortaya çıkarılmasıdır. Eserde geçen olaylar zincirinde muhasebeci Tahir Bey'in tutum ve davranışları meslek etiği ilkeleri (dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik ve mesleki davranış) açısından ele alınmış ve söz konusu karakterin daha yüksek kazanç sağlamak uğruna ilkelerin hiç birine uygun davranmadığı tespit edilmiştir.

“Hem evliya hem vurguncu, öyle yağma yok... Ya o ya bu...”
(Güntekin,1992)

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the principles of accounting professional ethics in the context of Reşat Nuri Güntekin's Balıkesir Accountant and to reveal the society's perspective on the accounting profession in the economic conditions of the period. In the chain of events in the drama, the attitudes and behaviors of the accountant Tahir Bey were discussed in terms of professional ethics (honesty, impartiality, professional competence and care, confidentiality and professional behavior) and it was determined that the character did not comply with any of the principles in order to gain higher profits.

1. GİRİŞ

S. Yetkin Işık “Edebiyat gücünü nereden alır?” başlıklı makalesinde edebiyatın gücünün üç kaynağından bahseder. Yazara göre birinci güç kaynağı, edebiyatın yeniden kurguladığı gerçekler ve kendisini var eden insanın gerçekle olan bu derin ve karmaşık ilişkisidir. İnsanlar, söz yazı ve imgelerle işledikleri duygu ve düşünceleri sayesinde mevcut dünya ile yetinmeyip olası dünyaları kurgulamak durumundadır, çünkü gerçek tek başına insana yetmemektedir. İkinci güç kaynağı, diğer sanat dallarıyla da ortak olarak paylaştığı dolayımın gücüdür. Kişiler salt nasihat ve yönlendirmelere değil, için de ufak mesajların yer aldığı roman, tiyatro, sinema gibi eserlere daha çok iltifat etme eğilimindedir. Bunun yanı sıra bilimsel bilginin hayatı en küçük parçalarına kadar ayırıp analiz etme mecburiyetine karşılık edebiyat, bütün olumlu ve olumsuz yanlarıyla hayatı parçalanamaz bir bütün olarak ele alma imkânı tanımaktadır. Üçüncü ve son gücü de “Homo Ludens (Oyuncu İnsan)” e gönderme yaparak açıklayan yazar, edebiyatın dil oyunlarını ve oyunculukları kapsayan kültürel bir etkinlik olması sebebiyle insan doğasına son derece uygun bir faaliyet olmasını vurgular. Çocukluktan itibaren “bir öğrenme ve öğretme biçimi” olarak da kullanılan oyunların didaktik bilgidenden daha etkili olduğunu savunur ve edebiyat için önemli bir güç kaynağı olarak betimler (Işık, 2015:25-28).

Edebi eserlerin içinden vücut bulduğu toplumun ve zamanın gerçekliğini taşıması, onu metaforik bir dille yine topluma sunması özgün bir düşünce biçiminin de ortaya çıkmasına hizmet etmektedir. Bu bağlamda bir toplumun sosyolojik tarihi ile ilgilenenler açısından edebiyat önemli bir kaynak haline gelmektedir. Gerçekliklerin estetize edilmiş bir yorumu olarak da görülebilecek edebiyat hayatı temsil etme gücü bakımından ekonomik gerçekliklere de ışık tutmaktadır. Ekonomik gerçeklikleri olduğu gibi edebi eserlere aktarmak kolay olmamakla birlikte, dönemin ruhundan haberdar ve yeterli bilince sahip bir yazarlar bu konuları eserlerinde işlemekten çekinmemiştir (Özel, 2018:283). Bu çalışmanın omurgasını oluşturan Balıkesir Muhasebecisi isimli tiyatro eserinin yazarı Reşat Nuri Güntekin de yukarıda zikredildiği gibi dönemin atmosferini eserlerine aktarmaya gayret etmiş ve pek çok toplumsal ve ekonomik meseleye eserlerinde yer vermiştir.

Çalışmada öncelikle yazar ve incelenen eser hakkında genel bilgiler verilmiştir. Sonrasında etik kavramı ve muhasebe meslek etiğine dair kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Muhasebe meslek etiği ilkeleri (dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik ve mesleki davranış) bağlamında Balıkesir Muhasebecisi eserinde öne çıkan noktalar ele alınmıştır. Sonuç ve değerlendirme kısmında ise muhasebe meslek etiği ilkeleri sadece profesyonel iş hayatı sırasında mı, yoksa bir bütün olarak muhasebecinin hayatının her alanında mı kendisine rehberlik etmektedir/etmelidir?

2. YAZARA VE ESERE AİT GENEL BİLGİLER

Türk edebiyatının en çok eser ortaya koymuş yazarlarından biri olan Reşat Nuri Güntekin 1892 yılında İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Devrin Darülfünun’unda (İstanbul Üniversitesi) Edebiyat alanında yüksek öğretimini tamamlamış, yazarlığının yanı sıra öğretmenlik, müfettişlik ve milletvekilliği gibi görevlerde bulunmuştur (Yazar, t.y: 1). En çok bilinen eserleri olarak Çalıkuşu (1922), Dudaktan Kalbe (1925), Akşam Güneşi (1926), Bir Kadın Düşmanı (1927), Acımak (1928), Yaprak Dökümü (1930), Yeşil Gece (1928), Kızılıcak Dalları (1932) ve Gökyüzü (1935) romanları sayılabilir (Aldemir,2019: 102). Yazarın her ne kadar romancı kimliği ön plana çıksa da kendisi pek çok tiyatro eserine de sahiptir. Odağına sosyolojik meseleleri alan telif piyeslerinin yanı sıra, tercüme ve uyarlama piyesleri ile de Türk tiyatro edebiyatına katkı sağlayan Reşat Nur Güntekin’in Hançer (1336), Eski Rüya (1338), Taş Parçası (1926), Babür Şah’ın Seccadesi (1931), Felâket Karşısında-Gözdağı-Eski Borç (1931), Hüllecî (1935), Bir Yağmur Gecesi (1941), Yaprak Dökümü (Sonradan kendisi tarafından tiyatroya uyarlanan) (1971), Eski Şarkı (1971), Balıkesir Muhasebecisi (1971), Tanrı Dağı Ziyafeti (1971),Gönül (1923), Ağlayan Kız (1946), Bu Gece Başka Gece (1956), Ümidin Güneşi (1924), Gazeteci Düşmanı-Şemsiye Hırsız (1924), Bir Köy Hocası (1928), Bir Kır Eğlencesi (1931), Ümit Mektebinde (1931), İstiklâl (1933), Vergi Hırsız (1933) isimli yirmiden fazla oyunu bulunmaktadır (Sustam, 2017: 5). Aynı zamanda bir tiyatro eleştirmeni de olan Güntekin eserlerinde yaşamın eleştirilecek yönlerine daha çok ağırlık vermiş, tiyatroyu insanın ve içinde bulunduğu çevrenin yansıdığı bir ayna olarak görmüştür (Sakallı, 2011: 173-174).

Bu çalışmada ele alınan Balıkesir Muhasebecisi oyunu 1950’lerde (Şener, t.y: 375) kaleme alınmış, bununla birlikte ilk kez 1971 yılında basılmıştır. O tarihten itibaren çeşitli yıllarda sahnelenmiştir. En son 2008-2009 yıllarında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları (tiyatrodunyasi.com) tarafından sahneye

çkarılan oyun üç perdeden oluşmaktadır. Zengin ve gösterişli bir hayatın yaşandığı apartman dairesinde başlayan oyunda yer alan karakterler aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo 1: Balıkesir Muhasebecisi Oyunundaki Karakterler

Kişi (Yaşı)	Oyundaki Rolü	Kişi (Yaşı)	Oyundaki Rolü
Tahir (63)	Eski muhasebeci, yen iş adamı	Huriye (55)	Tahir'in eşi
Şerif Al Dayı (50)	Tahir'in kayın biraderi	Necdet (28)	Tahir'in oğlu
Leyla (23)	Tahir'in kızı	Cemil (30)	Tahir'in damadı
Bedri (60)	Cemil'in babası	Ramiz (50)	Tahir'in ortağı
İdris (45)	Evin uşağı	Namık (40)	Felsefe hocası
Komiser (40)	-	Totoş	Evdeki misafirlerden
Mimi	Evdeki Misafirlerden	Genç erkek	Evdeki misafirlerden

Oyunun genel konusu Balıkesir'de muhasebecilik yapan ve mütevazı bir hayat süren Tahir Bey'in bir arkadaşının ısrarı sonucu İstanbul'a gelerek yasa dışı birtakım işlemlerle ticaret hayatına atılması ve büyük bir servete sahip olmasıdır. Oyunda ağırlıklı olarak vurgulanan durum, geçim sıkıntısı sebebiyle ortaya çıkan "kolay yoldan para kazanma" ve "ahlaklı kalma" ikileminde ailenin rolü ve verilen karar neticesinde nasıl etkilendiğidir (Güntekin, 1992). Komedi olarak ele alınmasına rağmen özünde kötümser bir hava olan eserde olaylar kabaca şöyle gelişir:

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Balıkesir'de muhasebecilik yaparak geçinen ve mütevazı bir hayatı olan Tahir Bey, sonradan ortağı olacak arkadaşının iş teklifi üzerine emekliliğe ayrılıp İstanbul'a yerleşmeye karar verir. Muhasebecilik yaptığı dönemlerde namuslu, ilkelerinden taviz vermez bir kişi iken yeni hayatında paranın ahlakını bozduğu ve ailesi de dahil çevresindeki kişiler tarafından "vurguncu" olarak yaftalanan biri haline gelir. Ailesine eskisine göre son derece zengin bir hayat sunmasına ve bu hayatı yaşamakta hiçbir beis görmemelerine rağmen eşi Huriye, kayınbiraderi Şerif Ali ile çocukları Necdet ve Leyla tarafından yolsuzlukları eleştirilirken bir de geçirdiği denetimde yakalanan Tahir Bey'in hapis cezası alması ailesinin tepkilerini ayyuka çıkarır. Eski "namuslu" hayatlarına dönmenin özlemini sık sık dile getiren aile fertlerinin gerçek yüzlerini ortaya çıkaran ise, Tahir Bey'in hapisten çıktıktan sonra ortağı Ramiz'in yeni iş teklifini reddetmesi ve "servetini hayır kurumlarına bırakarak emekli maaşıyla Balıkesir'deki eski mütevazı hayatına geri dönme kararını" ailesine bildirmesidir. Bu kararlar birlikte artık Tahir Bey'den utanmalarına bir sebep kalmayacak fakat lüks yaşamlarına veda etmek zorunda kalacaklardır. Tahir Bey'in bu deklarasyonu sonrası namus ölçülerinin sağlamlığı sınıyan ve paniğe kapılan ailesi bütün söylemlerinden pişman olur. Sahip oldukları servet ve gösterişli yaşamdan vazgeçemeyen eşi ve çocukları Tahir Bey'in oynamış olduğu oyunla dürüstlük, namus, ahlak gibi erdemlerin böylesi bir servetle yan yana gelemeyeceği konusunda "ikna olup" zenginlik içinde sürdürdükleri yaşamlarına geri dönerler. Zengin ve namussuz hayatlarının tek suçlusu artık Tahir Bey değil, bütün aile fertleridir (Güntekin,1992; Sakallı, 2011, Şener: t.y, 374).

İkinci Dünya Savaşının hemen ardından kaleme alınmış olması nedeniyle dönemin ekonomik koşullarının toplumsal hayattaki yansımalarını göstermesi bakımından da eser dikkate alınmaya değerdir. Savaş yıllarında ülkelerin dış ticarete engel olmaları, Türkiye'nin ithalatını olumsuz yönde etkilemiş, üretimin azalmasıyla birlikte halkın mevcut ürünlere karşı olan yoğun talebi, fiyatları çok yükseltmiş, fiyatların artışı da art niyetli kişilerin ürünleri piyasadan çekmelerine ve karaborsacılığa neden olmuştur. Özellikle temel gıdalarda ve diğer ihtiyaç maddelerinde (şeker, buğday, pamuk vs.) meydana gelen fiyat artışları bütün ürün gruplarındaki fiyatları tetiklemiştir. Bu sayede karaborsacılık yapan tüccarlar yüksek karlarla yaptıkları ticaretler sonucu büyük servetler edinmişlerdir. Dönemin siyasi erki de bu konuda yetersiz kalmış uyguladıkları politikalar karaborsacılığın önüne geçememiştir (Boratay, 2012: 85 aktaran Aydemir: 2021, 76). Eserde de Tahir Bey'in geçim sıkıntısına karşı çözümü ticarete atılmakta bulması ve vurguncu olarak nitelenecek işler yapması dönemin ekonomik gerçekliğinin önemli bir yansıması olduğu savunulmaktadır (Şener, t.y: 375-376).

Sadece eserin geçtiği dönemde değil, öncesinde ve sonrasında da ekonomik olarak daha iyisine sahip olmak veya mevcut durumun olumsuzluklarından kendini korumak için çeşitli yollara başvurabilmektedir. Bu yollar kimi zaman kanunlara ve toplumsal kurallara uygun, kimi zaman ise kanunsuz olabilmektedir. Özellikle kanunsuz işlere meyleden kişilerin bir nevi vicdan rahatlatma gibi öne sürdükleri argümanlar şu deyişlerde hayat bulmakta ve topluma yayılmaktadır (Şimşek vd 2008 den aktaran: Güney ve Çınar; 2012:94): "Gemisini kurtaran kaptan.", "Yakalanmadığın sürece ne yaparsan yap.", "Dürüstlük şimdiye kadar kimi zengin etmiş.", "Herkes yapıyor ben niye yapmayayım.", "Yapanın yanına kar kalıyor.", "İş hayatında kazık atmayan var mı?", "Battı balık yan gider.", "Düşenin dostu olmaz.", "Bedava sirke baldan tatlıdır." Benzer deyişlerin eserde de kendine yer bulduğu görülmektedir. Geçim sıkıntısı vb. sebeplerle "evliyalıktan" "vurgunculuğa" giden yolu döşeyen taşların benzer düşünce yapıları olduğu, dürüstlük ve zenginliğin bir araya gelmeyeceği düşüncesinin esere hâkim olduğu görülmektedir.

3. ETİK KAVRAMI VE MUHASEBE ETİĞİ

Kısaca ahlak felsefesi olarak tanımlanan etik, kelime köken bakımından neyin doğru neyin yanlış olduğunu ortaya koymaya çalışan, insanın hayattaki gerçek amacının varlığını soruşturan, ahlaklı ve erdemli bir yaşamın sahip olması gereken nitelikleri irdeleyen bir kavramdır. Doğruluk, dürüstlük, adalet, sadakat, sözünde durmak, yardım etmek, saygı göstermek, sorumluluklarını yerine getirmek başlıca temel etik değerler arasında yer almaktadır. İnsanlar toplumsal düzeni ve huzuru sağlamak amacıyla bu etik değerleri benimsemektedir (İşgüden ve Çabuk, 2006). Ayrıca etik, sadece var olan kitabî kurallara uymayı değil, aynı zamanda bunlar üzerinde fikir yürütmeyi de gerekli kılmaktadır (Uçma, 2007:4-5). Bir başka deyişle etik, ahlak üzerine bir bilinç durumuna işaret etmektedir (Akyel, 2020:7).

Etiğin bir alt dalı olan meslek etiği, iş hayatında mesleki davranışla ilgili neyin doğru neyin yanlış, neyin haklı, neyin haksız olduğu hakkındaki inançlara dayanan ilkeler ve kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir (Çiçek ve diğerleri, 2013 :5). Meslek etiği sayesinde meslek üyeleri belirli bir şekilde davranmakta, yetersiz ve ilkesiz davranışlarda bulunanlar meslekten men edilmektedir. Ayrıca meslek etiği meslek içi rekabetin düzenlenmesinde ve hizmet ideallerinin korunmasında etkindir (Mocan 2002 aktaran Sayım ve Usman, 2016: 133).

Meslek etiğiyle ilgili olan temel ilkelerin bir kısmı toplumsal vicdana, bir kısmı da söz konusu mesleğin bağlı bulunduğu oda, dernek, cemiyet, birlik vb. örgütlerin düzenlemiş olduğu yazılı kurallara dayanır (Kutlu,2008: 174). Bu bağlamda mesleki etik davranışa etki eden faktörler; kişisel ahlak, sosyal çevre ve örgüt kültürü olarak sıralanabilir. Şüphesiz ki kişilerin mesleklerini icra ederken etik ya da etik dışı çalışması, hayatlarını sürdürdükleri ailelerinden ve sosyal çevrelerinden, çalıştığı kurumun kendine has kurallarından ve sahip oldukları kişisel özelliklerinden ve ahlaki değerlerinden etkilenecektir (Akyel,2020: 118). Bu bağlamda kişilerin profesyonel hayatını, sosyal hayatlarından ayırmak ve meslek etiğine sahip birinin gündelik hayatında etik kurallara riayet etmeyen bir olduğunu söylemek çok mümkün değildir.

Muhasebe mesleği, güvenilir bilgilerin belgeler aracılığıyla toplanması, kaydedilmesi, sınıflandırılması, raporlanması ve yapılan analizlerle işletmelere gelecek perspektifi sunulmasını kapsayan süreçler bütünü şeklinde ifade edilebilir. Bu bağlamda muhasebe meslek etiği genel yasalara, mesleki kurallara ve toplumun genel kabul görmüş değer yargılarını da dikkate alarak, güvenilir bilgilerin kamuya anlaşılabilir şekilde sunulmasını amaçlamaktadır (Akdoğan, 2003:29; Daştan, 2009: 285).

Hem uluslararası düzeyde hem de ulusal düzeyde muhasebe meslek etiği açısından çeşitli kanuni düzenlemeler mevcuttur. Türkiye’de TÜRMOB, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) nun yürürlüğe koyduğu etik ilkelerini kendisine rehber edinerek 3568 Sayılı Kanun kapsamında 19.10.2007 tarihli ve 26675 sayılı Resmî Gazetede “Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik” Yayımlamıştır. Söz konusu yönetmelikte yer alan ilkeler;

- *Dürüstlük,*
- *Tarafsızlık,*
- *Mesleki Yeterlilik ve Özen,*
- *Gizlilik ve*
- *Mesleki Davranış* olarak belirlenmiştir (Akyel, 2020: 154).

Dürüstlük, meslek mensuplarının tüm meslekî ve iş ilişkilerinde doğru sözlü ve dürüst davranmalarını; *Tarafsızlık* yanlı veya önyargılı davranarak; üçüncü kişilerin haksız ve uygunsuz biçimde yaptıkları baskıların meslek mensuplarının meslekî kararlarını etkilememesi veya engellememesini; *Meslekî Yeterlilik ve Özen,* meslek mensubunun meslekî faaliyetlerini yerine getirirken teknik ve meslekî standartlara uygun olarak, özen ve gayret içinde davranmasını; *Gizlilik,* meslek mensubunun meslekî ilişkileri sonucunda elde ettiği bilgileri açıklamasını gerektirecek bir hak veya görevi olmadıkça üçüncü kişi veya gruplara açıklamaması ve bu bilgilerin meslek mensubunun veya üçüncü kişilerin çıkarları için kullanılmamasını; *Meslekî Davranış* ise meslek mensubunun mevcut yasa ve yönetmeliklere uymasını ve mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü

davranıştan kaçınmasını ifade etmektedir (26675 sayılı Resmi Gazete). Balıkesir Muhasebecisi eserinde izi sürülen bu ilkelerin hangi açılardan eserde kendine yer bulduğu izleyen bölümde ele alınacaktır.

4. BALIKESİR MUHASEBECİSİNDE MUHASEBE MESLEK ETİĞİ İLKELERİNİN İHLALİ

Balıkesir Muhasebecisinde muhasebe meslek etiği ilkelerine geçmeden önce eserin atmosferini ve ilişkiler ağını ele almak gerekmektedir. Eser zengin bir ev ortamının tasviri ile başlamaktadır. İlerleyen sayfalarda evin sahiplerinin geçmişte Balıkesir’de muhasebeci olarak geçinen, çevresindeki pek çok kişinin örnek olarak gösterdiği, kendilerine iyiliklerde bulunmuş Tahir Bey ve ailesi olduğu aktarılmaktadır. İstanbul’daki yeni yaşamları Balıkesir günlerinden çok farklı olan aile üyelerinin o akşam evlerinde rutine dönüşmüş bir eğlence düzenlenmiştir. Misafirler lüks içinde ağırlandı. O sırada Balıkesir’den gelen kayın birader Şerif Ali Dayı, evin ve evdeki davetin gösterişinden, eniştesinin ve ablasının hayatından etkilendiğini “Yaşıyorsun Allah versin abla, Paradan şikâyet edilir mi yahu!” sözleriyle ifade etmektedir. Yine Şerif Ali’nin de Tahir Beyin ticarete atılmasıyla birlikte fakir bir vergi tahsildarlığından, Tahir Bey’in şirketinin Balıkesir satış şubesinde müdür olduğu ve eniştesinin “atılımının” kendisini de refaha kavuşturduğu şu cümlelerinden anlaşılmaktadır (Güntekin, 1992):

“Bak onun sayesinde ben bile adama döndüm. Beni Balıkesir’deki satış şubesine müdür yaptı. Vergi Tahsildarlığındaki halimi bir gözünün önüne getiriver. Ayağımda delik pabuç, sırtımda yamalı sako ile karda yağmurda taban tepmekten anam ağladı. Benim de dağ mahallesindeki camı çerçevesi kırık külübe neydi?.. Ot yok ocak yok, yiyecek yok giyecek yok...Çocuklar erip yetişmişler. Yokluktan Yaşar yenge bana çatar, ben Yaşar yengeye ... Allah bir daha göstermesin o günleri... Şimdi sizin istasyon caddesindeki eve yerleştik sayenizde (gülerek) halimize göre biz bile ara sıra sosyete yapıyoruz aramızda..... eniştemin sayesinde sıraya girdik. Kazancım, satış yüzdeleriyle valininkine yaklaşıyor. Allah bereket versin.”

Şerif Ali görüldüğü üzere paraya ve para sayesinde ulaşılabilecek değerlere önem veren bir kişidir. Kendisini “Biri para kaybetti mi, düşmanım olsa, kendim kaybetmiş gibi olurum” diye tarif eden Şerif Ali’nin, evdeki misafirlerden oğlunun ve yeğeni Necdet’in Felsefe hocası Namık Bey ile karşılaştığında, zamanında oğlunun adam olmayacağını, okutmakla zaman kaybetmeyip işe vermesini telkin eden hocaya şu sözlerle teşekkür etmesi de manidardır (Güntekin, 1992):

“O vakit biraz hatırım kırıldı idi ya... velakin çok isabet etmişsiniz. Okuldan aldım (gülerek) serbest iş hayatına atıldı. Lise müdürünün ikisi üçü kadar para kazanıyor himmetinizle...”

Bununla birlikte eserde, Tahir Bey’in Şerif Ali Dayı’yı fazla dikkate almadığı görülmektedir. Dayının bu nedenle elindeki varlığını kaybetmemek ve hatta fazlasını elde etmek amacıyla kardeşi Huriye aracılığıyla muhasebeci Tahir Bey üzerinde baskı oluşturmaya çalışmaktadır. Huriye ise kardeşine ısrarla hem kendisinin hem de çocuklarının Balıkesir’deki eski hayatlarını özlediklerini, İstanbul’daki lüks yaşamın kendilerini zorladığını anlatmaktadır. Sayfalar ilerledikçe bu zorluğun asıl sebebinin zenginlikler içindeki lüks hayatın getirilerinin değil o zenginliği elde eden babalarının toplumdaki konumunun değişmesi olduğu ortaya çıkmaktadır (Güntekin, 1992):

“Dışı onları yakar, içi beni Şerif Ali... Daha doğrusu şikâyetim zenginlikten değil de Tahir’den, eniştenen... Balıkesir’de muhasebeci iken peygamber gibi adamdı. Eteğinde namaz kıl, başına vur ağzından lokmasını al... Zengin olunca ne azış azdı yarabbi ne firavun kesildi... Besbelli sütünde varmış bir bozukluk.....Benim kendi halinde melek kocamı bu hale getirenlere ben ne diyeyim bilmem ki...”

Eskiden “evliya gibi adam”, “az buçuk aksidir ama sapına kadar namuslu adam”, dedikleri Tahir Bey’e “vurguncu” denmesi çocuklarını da mutsuz etmektedir. Oğlu Necdet “ideallerinin iflas etmesinden” babasını sorumlu tutmaktadır. Babasının “mantar gibi hiç yoktan çıkmış zenginliğinden” utanan Necdet, yine Şerif Ali’nin kendilerini ziyarete geldiği akşam orada bulunan Felsefe hocası Namık Bey’e babası Tahir Beyin kirli işlere nasıl bulaştığını şu sözlerle aktarmaktadır (Güntekin, 1992):

“Hasılı ben o zaman fakir fakat mesut bir çocuk idim, o vakit ki, babamı hatırlarsınız... Kanunları, mevzuatı çok iyi bilen biraz aksi fakat son derece namuslu bir adam... İkinci Cihan Harbi ile beraber, her yer gibi Balıkesir’e de bir anaforcu akınıdır başlıyor... Bunlardan biri babamı öteden beri tanıyan bir aferist de bir gece bizim eve düşüyor... Görünüşte gayet enteresan bir teklif... Zengin olmak için şu külüstür muhasebeciliği defetmekten başka bir fedakarlık istemiyor... Mesela şu... Dünya orduları için milletler arası bir yağ formülü

tespit edilmiş... %50 nebati yağ, %25 süt yağı, %25 mumu çıkarılmış iç yağı... Bizim ordu içinde bir münakasa açılmak üzere... İstanbul'un üç büyük firması bir araya gelip bütün hazırlıkları yapmış... Mumu ayıracak makinalara kadar her şey tamam... Yeni şirketin bütün eksikliği bir dördüncü ortaktan ibaret... Onun için de babamdan daha iyisi tasavvur edilebilir mi? Harbin ilk yılı... Pahalılık başlamış... Her yer gibi bizim evde de sıkıntıdan birbirimizi yiyoruz buna rağmen babam teklifi alayla karşılıyor... 'Yahu namusundan başka sermayesi olmayan bir memurun nesine tamah ediyorsunuz?' diye soruyor. 'O namusundan daha iyi sermaye olur mu?' diyorlar... Babam 'Yani hesapça bizim namusu mu işleteceğiz? Karagöz göstermeliği gibi bir şey mi oluyoruz?' diyor... Karşısındaki gülüyor. 'Hele şu saf Tahir Beyin aklına gelen şeye bakın? Bu üç firmadan en yenisi tam 85 senelik... Şimdiye kadar bir defa bile mahkeme ile vazgeçtikleri olmamış... Bu memlekette kanun ve vicdan dairesinde yapılacak o kadar iş varken anafor ve vurgun yollarına sapıp kendini tehlikeye atmak ne için? Onu ancak acemiler ve serseriler yapar...' Bütün istenilen şey yeni şirkette bir de Müslüman aza bulunmasından ve bu Müslüman azanın mevzuata vukufundan ve doğruluğundan kimsenin şüphe edemeyeceği Balıkesir Muhasebecisi Tahir Bey olmasından ibaretmiş... ”

Başlangıcı bu şekilde olan ve esasen Tahir beyin dürüst, güvenilir imajı üzerine kurulan vurgunculuk hikayesinin sonrasında giderek dallanıp budaklandığı Necdet tarafından anlatılmaktadır: “

Sonra yağ ile başlayan iş gitgide dal budak sarıyor (gülerek) en akla gelmez yerlerden yeni yeni kaynaklar fişkırıyor... Mesela İstiklal muhasebesinden şurada burada yığılıp kalmış hurda demirler, kırık ray ve vagon parçaları, pulluk, sapan demiri ve daha bilmem ne şekillerini alıyor... ”

İşin ilginç tarafı da Necdet'in dert yandığı Namık öğretmenin bu geceki ziyaretinin amacının kendi adına bir çıkar sağlamayı düşünmesidir. Geçim sıkıntısının yıldırıldığı Namık öğretmen de Tahir Bey'in himayesinde çalışmak istemektedir (Güntekin, 1992):

...Babanıza rica edin... Beni himayesine alsın... Şirkette iş versin... Nihayet bir parça da biz yaşayalım.

Necdet'ten başka kız kardeşi Leyla da babasından şikâyetçidir. Babasını kayınpederi Bedri ve nişanlısı Cemil karşısında kendisini küçük düşürmekle suçlamaktadır. Oyunun devamında Mehmet Ali adında sürpriz bir ziyaretçi daha çıkagelmiştir. Tahir Bey tanımadığı bu yabancı ziyaretçiyi kabul etmeye pek istekli olmamakla birlikte; kapıdan göndermeye gayret eder. Ziyaretçinin ısrarı üzerine Huriye “*Belki de vurguncu falandır...*” tahminini yürütür. Belki daha önce yaşadıkları tecrübeye dayanarak belki de herkesi *kendileri gibi* bildiğinden bu şekilde düşünmektedir. Tahir Bey'in karşılık olarak verdiği cevap ise manidardır: “*... İmtiyazını almadık ya bu sanatın...*” (Güntekin, 1992).

Bir müddet sonra gelen ziyaretçinin denetim amacıyla gelen sivil komiser olduğu anlaşılır. Tahir Bey çeşitli bahanelerle denetimi ertesi güne ertelemeye çalışır. Komiserin geri adım atmaması üzerine Tahir Bey köşeye sıkıştığını anlar. Hizmetinde birçok çalışanın bulunduğunu, içlerinden biri veya birilerinin yanlışlık ya da yolsuzluk yapmış olabileceğini, neticesinde kendisinin de başının yanacağını söyler. “*... Böyle bir şey varsa, biliyorsunuz bu beladan bir yardımınız dokunabilir mi... Siz de her halde çoluk çocuk sahibi olmalısınız ziyadesiyle mükafatını görürsünüz.*” sözleriyle üstü kapalı olarak memura rüşvet teklif eder (Güntekin, 1992). Neyse ki komiser iş ahlakını benimsemiş, işine gereken özeni gösteren bir memurdur. Tahir Beyin teklifine yanaşmaz ve ekibiyle birlikte denetimi gerçekleştirir. Denetim öncesinde Tahir Beyin son sözleri “*Buyurun cenaze namazına...*” olur (Güntekin, 1971). Kendisi de yaptığı hatanın farkındadır. Ancak artık her şey için çok geçtir.

Denetim sonucunda Tahir Bey'in yaptığı yolsuzluk ortaya çıkmış, Tahir Bey dört ay hapse mahkûm edilmiştir. Dört ayın sonunda Tahir Bey evine dönmüştür. O gün dayı yine ziyarete gelmiştir. Huriye insan içine çıkacak yüzleri kalmadığından, Necdet babası yüzünden damgalanmaktan, Leyla ise nişanlısı Cemil ve ailesinin artık eskisi gibi davranmadığından yakınmaktadır. Hatta Necdet babası Tahir Beyden öyle utanç duymaktadır ki onu yaşayan bir ölü ilan eder. Dayı ise hala Tahir Beyi “*... Herif birkaç ay hapse giriverdiyse kıyamet kopmaz ya ... Sanki ellerine fırsat geçecek de kendileri lüpcülük etmeyecekler, sen benim külahıma anlat bu lakırdıları...*” sözleriyle savunmaktadır (Güntekin, 1992).

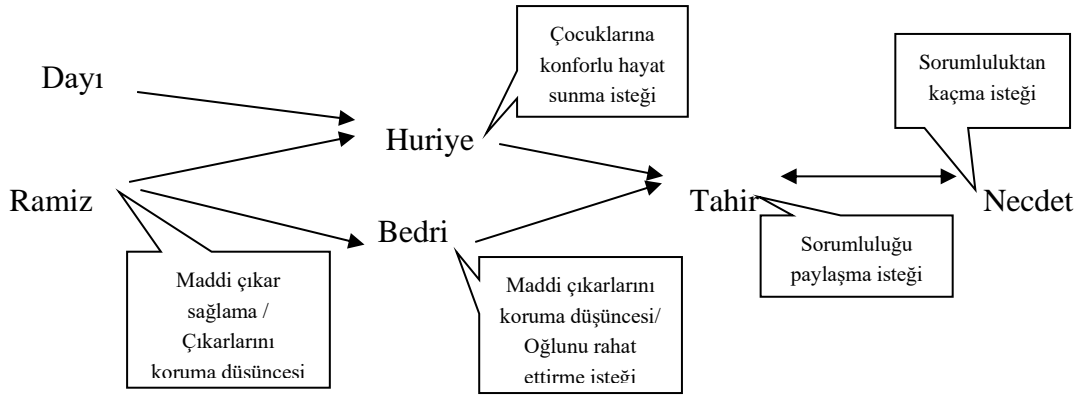
O günün bir diğer ziyaretçisi de Tahir Beyin ortağı Ramiz Beydir. Ramiz Bey de yolsuzluk suçlamasıyla iki ay hapis yatmıştır. “*... namuslu adamların başından böyle belalar eksik olmaz bu zamanlarda bir parça para kazandı mı kâinat düşman kesilir size...*” sözleriyle aslında masum olduklarını, yanlış bir iş yapmadıklarını ifade etmeye çalışır. “*Zekâsı teşebbüsü ve yüksek iş adamı dehası ile Mısırı ihya etmiş olan bir*

Yusuf peygamberi bile kaç sene zindanda çürüttüklerini kitaplarda okumadınız mı?” sözleriyle de Hz. Yusuf’un haksız yere hapse atılmasına gönderme yapmaktadır (Güntekin, 1992). Sözlerinden anlaşılacağı üzere yaptıkları yolsuzluğu doğru bir iş olarak kabul etmekte, haksız yere hapis yattıklarını ima etmektedir. Bu sözlerin altında bir ikna çabası yatmaktadır. Ramiz Beyin de kendi çıkarları uğruna başta kendisine karşı olmak üzere, Tahir Bey ve diğerlerine karşı dürüst davranmamaktadır.

Ramiz olanlardan ders çıkartmamıştır. Elinde iki milyon değerinde servetle Tahir Bey’i kaldıkları yerden yasa dışı faaliyetler yürütmeye teşvik etmeye çalışmaktadır. Huriye ve Necdet bu duruma şiddetle karşı çıkarlar. Ramiz Huriye’ye “... *Hanımefendi Balıkesir’deki evinize ilk geldiğim o günü hatırlar mısınız? Ne demiştiniz o gün size ‘Tahir Bey şu küliüstür muhasebe müdürlüğünü bıraksın... Bizimle çalışmaya başlasın. İki seneye kalmadan memleketin belli başlı zenginleri arasına gireceksiniz’ dediğim çıkmadı mı? Yalan mı söylemişim? Şimdi de yine aynı ciddiyetle, aynı iman sesiyle size aynı teminatı tekrar ediyorum...*” hatırlatmasında bulunur. Huriye’yi kendi tarafına çekmek istemekte, Tahir Beyi ikna etmek için kendisine yandaş aramaktadır (Güntekin, 1992).

Leyla’nın nişanlısı Cemil ve Cemil’in babası Bedri de o gün ziyaret için oradadır. Ramiz’in ikna çabaları sonuç vermeyince Bedri ve Huriye’den yardım ister. Huriye’ye ilk geldiği gün “... *Beni düşünmüyorsan fidan gibi yavrularını düşün... Bak kılık kıyafetleri dilenci çocuklara döndü ayağımıza gelen nimeti geri çevirirsen başımı alır kaçırım.*” dediğini hatırlatır. Ramiz’in daha önce Huriye vasıtasıyla Tahir Bey’i ikna ettiği ortaya çıkmıştır. Ramiz şu anda yine aynı şeyleri yaşamayı beklemektedir. Ancak Huriye yaptığı cezasını çektiğini, artık çocuklarının özgür ve başlarına buyruk olduklarını, kendi sözünün geçmediğini ifade eder. Huriye’den bu kez beklediği desteği bulamaz. Son çare Bedri’ye yönelir: “*Siz artık aile erkânındansınız... Tahir yalnız bu işi reddetmekle kalmıyor, şirketi de feshe kalkıyor hatta malum alakanız dolayısıyla ucu size de dokunacak...*” Bedri’nin de bu işten bir çıkarı olduğu görülmektedir. Ramiz de bunu fırsata çevirerek ikna için bu kez de Bedriye baskı kurmaktadır (Güntekin, 1992).

Tahir Bey bir türlü ikna olmaz. Bu işleri bırakacağını eski hayatına döneceğini açıklar. Bu işlerden vazgeçişinin sebebi mesleğine gereken özen ve gayreti göstermediğini fark etmesi değildir. Ramiz’in “...*Herifler yarın sabah cevap bekliyorlar...*” sözlerine karşılık “*Beklesinler... Nasıl hepiniz yer içer mahkemede her şeyi benim üstüme yıkar mısınız?*” cevabını vermesinden tek suçlunun kendisi olmadığı halde cezayı kendisinin çekmesine içerlediği anlaşılmaktadır (Güntekin, 1992). Bunun yanı sıra aile üyeleri de yer, içer, gezerken haksız kazançtan faydalanmakta ama aynı zamanda hepsi durumdan şikâyet etmektedir. Özellikle oğlu Necdet arabasını ve yelkenlisini bu sayede almış, yurtdışı seyahatlerini yine bu sayede gerçekleştirmiştir. Ancak hapse atıldıktan sonra babasını ölü kabul eden yine Necdet’tir. Tahir Bey bu şekilde onlara bir ders vermek, sorumluluğu paylaşarak üzerindeki baskıyı hafifletmek istemektedir. Bununla birlikte Şerif Ali Dayı, Tahir Bey sayesinde elde ettiği evini, işini, tüm varlığını kaybedeceğini; Huriye de eski fakir ve zorlu günlere döneceğini idrak eder. Huriye kocasına *abartmadan* bu işlere devam edebileceğini ima eder. Tahir Beyin kararının çıkarlarına ters düşeceğini anlayan Bedri de Huriye’ye destek çıkar. Abartılacak bir durum olmadığını, ayrıca böyle bir hakkının bulunmadığını bütün haklarının çocuklarının olduğunu ifade eder. Herkes ayrı bir taraftan Tahir Bey üzerinde baskı oluşturmaktadır. Bunun üzerine Tahir Bey bu işin sorumluluğunu paylaşmak adına bir oylama yapar. Dayı zaten bu işlerden vazgeçmemesi için bütün gün dil dökmüştür. Bedri bu işlere devam etmesi yönünde fikrini sunmuştur. Huriye ise çekimser gözükmemesine karşın ‘*çocuklarım*’ diye asıl niyetini belli etmektedir. İçten içe bu yaşamdan vazgeçmek niyetinde değildir. Tahir Bey Necdet’i öne sürmektedir. Necdet de aile üyelerini bahane ederek onların masum olduğunu böyle bir hakkı olmadığını söyler. Bedri son noktayı koyar: “*Beyefendi mesele halledilmiştir.*” “*İşe devam...*” Tahir Bey de şartıyla birlikte yasadışı faaliyetlerini sürdüreceğini açıklar. “... *İdealist oğlum Necdet başta olarak sizin hepinizin oy birliğiyle yeniden bu yola girdiğimi unutmayacaksınız... HEPİNİZ ARTIK MÜTTEFİKLERİM ORTAKLARIMSINIZ...*” (Güntekin, 1992). Böylelikle Tahir Bey amacına ulaşmıştır. İsteddiği gibi sorumluluğu paylaşmıştır. Fakat mesleğinin itibarını aile arası bir oylamaya bırakmış, uyması gereken ilke ve kuralları bir kez daha çiğnemiştir.

Şekil 1: Yolsuzluğa Sevk Eden Baskı Zinciri

Olay örgüsünde yolsuzluğa sevk eden bir baskı zinciri görülmektedir. Dayı, Tahir Bey'in yasadışı faaliyetlerini meşrulaştırmakta, eski yaşamlarını kötülemektedir. Tahir Bey sayesinde kazandığı varlığını kaybetmek istememesi nedeniyle Huriye üzerinde bir baskı oluşturmaktadır. Huriye üzerindeki tek baskı bu değildir. Ramiz de önceki deneyiminden eşinin Tahir Bey üzerindeki etkisinin farkındadır. Kendi çıkarları doğrultusunda Huriye'yi kullanmaktan çekinmez. Huriye'nin eski tutumunu yüzüne vurur. Haksız kazançtan yakındığı kadar masum olmadığını ortaya koyar. Huriye'nin kendi üzerindeki baskılar haricinde kendince sebepleri de bulunmaktadır. Çocuklarını düşünmekte onların sefil bir hayat sürmelerine razı olmamaktadır. Hatta belki içten içe alıştığı konforu terk etmek istememektedir. Ramiz'in baskı kurduğu bir diğer kişi de Bedri'dir. Bedri Tahir Bey'in anlaşmayı feshetmesi durumunda maddi anlamda zarar edecek kişilerden biridir. Ramiz bu yolda beraber oldukları algısıyla onu da Tahir Beyi ikna etmeye teşvik etmektedir. Ramiz'in bu teşvik haricinde diğer bir nedeni de oğlu Cemil ve gelini Leyla'dır. Her ne kadar Tahir'in maddi durumunun önemsiz olduğunu belirtse de Leyla vasıtasıyla Tahir Bey'e daha yakın olmak ve çıkarları doğrultusunda kullanmak istediği düşünülmektedir. Tahir Bey'in yoğun baskı altında olduğu görülmektedir. Kendi üzerindeki baskıyı azaltmak amacıyla durumdan en çok yakın olan oğluyla paslaşır. Oğlu Necdet, Tahir Bey'in bu işleri bırakması sonrasında yaşanacakları ve ailesini düşünür. Böyle bir durumda sorumluluk almak istemez. Tahir Bey'in üzerindeki baskıların onun mesleki kararlarını etkilemiş, Tahir Bey yanlı karar vermiştir. Böyle önemli bir meseleyi oylama konusu yaparak mesleki ilke ve kuralları yok saymış, meslek itibarını zedelemiştir. Tahir Bey'i yolsuzluk yapmaya sevk eden bu baskılar muhasebe mesleğindeki etik ilkelerden dürüstlük ve tarafsızlık başta olmak üzere mesleki davranış ve mesleki yeterlilik ve özen ilkelerinin yok sayılmasına neden olmuştur.

Bununla birlikte üzerindeki baskıdan bağımsız olarak Tahir Bey'in “İş Adamı” kimliğini “Balıkesir Muhasebecisi” kimliğinden daha fazla benimsediği ve bu konumundan son derece memnun olduğu aşağıdaki ifadelerinden anlaşılmaktadır(Güntekin, 1992):

Git sor ne istiyor? Ziyaretse bu saatte olmaz. Hem büyük iş adamlarından evvela katiplerine telefon ederek randevu istenir...Selleme hüselam kapıları çalınmaz. Burası muhasebe dairesi değil... Ben artık Balıkesir Muhasebecisi değilim randevusuz görüşülmez benimle.

Kendisine zengin iş adamı olma yolunu açan durumun esasen dürüst ve güvenilir muhasebeci olması da dikkatten kaçmamalıdır. Olayları tek tek ele almak gerekirse, Tahir Bey yasadışı işlere girişmeden evvel dürüst ve mesleki anlamda yeterliliğini sağlamış iyi bir muhasebecidir. Kendisine gelen uygunsuz teklifi alaycı bir şekilde karşılamış açıkça yolsuzluk mu yapacaklarını sormuştur. Teklifi getirenler, Tahir Bey'in ahlaklı bir çalışan olarak anılmasından çıkar sağlamak istemişlerdir. Tahir Bey'in bu kötü emele alet edilmesi neticesinde muhasebeci ilk olarak dürüstlük ilkesini çiğnemiştir. Mesleki bilgi ve yeteneklerini yolsuzluk için kullanarak standartlara uymamıştır. Aynı zamanda Tahir Bey uygunsuz teklifi saklama gereği dahi duymadan kabul etmiş, aile üyeleri ve çevresiyle paylaşmıştır. Mesleki bilgilerini başkalarının çıkarları doğrultusunda kullanmıştır. Elde ettiği haksız kazançla tıpkı Şerif Ali Dayıya yaptığı gibi yakın çevresine fayda sağlamıştır. Artık Felsefe Öğretmeni Namık Bey gibi idealist insanlar bile çıkarları için Tahir Bey'in kapısını çalmaktadır. Bu davranıştan

hem muhasebeci Tahir Bey hem de üçüncü kişiler çıkar sağlamaktadır. Dolayısıyla Tahir Bey'in *gizlilik ilkesine* de uymadığı görülmektedir. Ayrıca Tahir Bey'in yasalara aykırı hareket edip kötü davranışa meyletmesi *mesleki davranış ilkesine* ters düşmektedir.

Komiser Mehmet Ali'nin geldiği akşam, gelen kişinin *vurguncu olması ihtimaline karşı* Tahir Bey'in verdiği cevaptan yolsuzluğu, herhangi bir güzelliğin dışavurumu olarak değerlendirilen sanat olarak gördüğü dikkat çekmektedir. Kendi içinde yaptığı davranışı çok olağan bir şey olarak kabul ettiği görülmesine rağmen mesleğin itibarını ciddi anlamda zedelemektedir. Tahir Bey'in bu tutumu *mesleki davranış ilkesine* ters düşmektedir. Yine Mehmet Ali Komisere rüşvet teklif ederken takındığı tutum ve sarf ettiği ifadelerle kendi seçtiği yanlış davranışı başkalarına mal etmeye kalktığı, çalışanlarını zan altında bıraktığı gözlemlenmektedir. Tahir Bey'in yine iş ilişkilerinde doğru sözlü olmadığı, *dürüstlük ilkesini* ihlal ettiği görülmektedir.

Aynı şekilde Komisere rüşvet teklif ederek de yürüttüğü faaliyetleri standartlara uygun olarak gerçekleştirmeyişinin üstünü örtmek istemektedir. Çevresindeki diğer kişiler gibi komisere de çıkar sağlarsa bu işten sıyrılacağına inanmaktadır. Tahir Bey'in bu davranışı hem *dürüstlük* hem de *mesleki yeterlilik ve özen ilkesine* ters düşmektedir.

Hapisten çıktıktan sonra işi bırakma kararı aldığını çevresine beyan ettiğinde, çevresindeki kişilere bir nevi kendisine baskı yapma yollarını aralayan ve böylelikle yolsuzlukların sorumluluğunu onlarla paylaşan Tahir Bey, baskılar karşısında iradesini koruyamamış ve *tarafsızlık ilkesine* aykırı hareket etmiştir.

5. SONUÇ

Edebi eserler içinde neşet ettikleri toplumun bir yansıması olarak görülmektedir. İster yazılı ister görsel eserlerde olsun dönemin tüm karakteri satır aralarına gizlenmiştir. Herhangi bir ekonomik olgunun, kişiliğin kurumun da edebi eserlerde yer alıyor olması hayatın doğal akışının bir sonucudur. Çalışmaya konu olan eserde de yer alan muhasebeci karakterin olaylar karşısında sergilediği davranışlar, dönemin zihniyetinin yazarın kalemiyle eserde hayat bulmasıdır. Eserin yazıldığı yıllardaki ekonomik şartlar, toplumun paraya, para kazanmaya, iş adamı olmaya, meslek sahibi olmaya yönelik bakış açısı Reşat Nuri Güntekin'in titiz kalemiyle eserde işlenmiştir. Eserde dürüst ve güvenilir olarak tanınan bir muhasebecinin süreçte yaşanan olaylar ve çevresindeki kişilerin etkileşimi ile nasıl başka bir karakter sergilediği görülmektedir. Muhasebe meslek etiği ilkeleri bakımından eser incelendiğinde, Tahir Bey'in davranışlarının tamamının muhasebe meslek etiği kurallarına aykırı olduğunu ifade etmek gerekir. Olay akışında muhasebeci karakterin, ortaklarının ve yakın çevresinin etik anlayışından etkilendiği açıktır. Ancak her ne kadar yeni işini muhasebecilik değil iş adamlığı olarak tanımlasa da Tahir Bey'in mesleğine saygı duymadığı, sorumluluktan kaçtığı ve etik ilkelere bağlı olmadığı da görülmektedir. Muhasebecilik mesleği, Tahir Bey ve diğerlerinin hafife aldığı kadar basit değildir. Yaptığı işlemlerin sonuçları birçok işletme paydaşını ilgilendiren muhasebeci sorumluluk sahibi, mesleki anlamda yeterli, özenli, tarafsız, gizliliği sağlayabilen, ilke ve kurallara bağlı ve dürüst bir kişi olmalıdır. Ayrıca takdir edilmelidir ki etik davranış hayatın her alanını kapsayan bir bütündür. Sadece profesyonel hayatı sürerken etik davranış kişinin emekliliğinde etik dışı davranışlar sergilemesi kabul edilebilir değildir.

Etik Kurul Beyanı

Çalışmada metin incelemesi yapıldığı için etik kurul onayına ihtiyaç olmamıştır.

Yazar Katkı Oranı Beyanı

Metin analizi İrem Özdemir ve Sema Akpınar tarafından yapılmıştır. Literatür taraması, Sema Akpınar tarafından yapılmıştır. Sonuç ve tartışma bölümü yazarlar tarafından ortak olarak yazılmıştır.

Çatışma Beyanı

Çalışmada yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Destek Beyanı

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Habib (2003). Muhasebe Meslek Etiğinin Kamunun Aydınlatılmasındaki Önemine Meslek Mensuplarının Yaklaşımları, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1470, Eskişehir.
- Akyel Nermin (2020). Etik-Muhasebe ve Denetimde Mesleki Etik, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aldemir Ezgi (2019). “Reşat Nuri Güntekin’in Gökyüzü Romanında Yeni İnsan Tipinin Eleştirisi Üzerine Bir İnceleme”, HARS AKADEMİ Uluslararası Hakemli Kültür-Sanat-Mimarlık Dergisi Yıl 2, Sayı 3, ss. 101-109.
- Aydemir Burak (2021). II. Dünya Savaşı Sonrasında (1945-1950) Türkiye’nin İktisadî Durumu ve Sosyal Hayatta Yaşanan Gelişmeler”, İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi 2021, Cilt 5, Sayı 1, ss: 74-89.
- Çiçek Hüseyin, Canbaz Serdar ve Keskin Aslı (2013). Muhasebe Meslek Mensuplarının Meslek Etiğine Bakış Açılı: Kırklareli İlinde Bir Araştırma, Tekirdağ SMMMO Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:2, ss.1-20.
- Daştan Abdülkerim (2009). Etik Eğitiminin Muhasebe Eğitimindeki Yeri ve Önemi: Türkiye Değerlendirmesi, Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F, Cilt:26, Sayı:1, ss: 281-311.
- Çınar, O. ve Güney, S. (2012). Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin (SMMM) Etik Algıları: Erzurum Örneği. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 26 (2), 91-106. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atauniibd/issue/2705/35697>
- Güntekin, Reşat Nuri (1992). Balıkesir Muhasebecisi, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, No:2137, İstanbul.
- Işık, S. Yetkin (2015). “Edebiyat gücünü nereden alır?”, Eleştirel Pedagoji, Sayı: 38, ss25-28.
- İşgüden, B., ve Çabuk, A. (2006). Meslek Etiği ve Meslek Etiğinin Meslek Yaşamı Üzerindeki Etkileri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 59-86.
- Kutlu, H. A. (2008). Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilemleri: Kars ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63/2, 143-170.
- Özel, M. (2018). Roman Diliyle İktisat, İstanbul: Küre Yayınları.
- Sakallı Fatih (2011). Reşat Nuri Güntekin’in ‘Balıkesir Muhasebecisi’ Adlı Oyununda Toplumsal Eleştiri, Türkbilig, 2011/21: 173- 182.
- Sayım F. ve Usman Ö. (2016). Etik Kavramı ve Muhasebe Meslek Mensuplarında Etik Algısı-Yalova Örneği, Maliye Dergisi, 170, 131-146.
- Sustam Demet (2017). Reşat Nuri Güntekin’in Piyaselerinde Sosyal Eleştiri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Şener, Sevda (t.y). Reşat Nuri Güntekin’in Oyun Yazarlığı”, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Özel Koleksiyonu, <http://openaccess.marmara.edu.tr/bitstream/handle/11424/132498/001640352010.pdf?sequence=3&isAllowed=y> E.T: 11.04.2022.
- Uçma, T. (2007). Muhasebe Meslek Mensubu Olmak İsteyenlerin Etik Değer Anlayışlarının Belirlenmesi ve Muğla Üniversitesi Uygulaması, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yazar, M. Behçet (t.y). Edebiyatçılarımızı Tanıyalım Reşat Nuri Güntekin, Marmara Üniversitesi Açık Erişim Sistemi, Taha Toros Özel Koleksiyonu, <http://openaccess.marmara.edu.tr/handle/11424/133040>, E.T: 11.04.2022.
- 26675 sayılı Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/10/20071019-8.htm>
- https://www.tiyatrodunyasi.com/tyatro_detay.asp?oyunid=174